Ч. 172 Второкъ 3 (15) серпня 1893. Рокъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адміністрація улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лишь франкованй.

Рекламаціѣ неопечатанй вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои".

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціѣ „Ґазеты Львôвскои" и въ ц. к. Староствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Теорія а практика або етімольоґія а фонетика.

Вôдъ коли мѣжь Русинами зродила ся гадка, управильнити правопись руску такъ щобы кождый мôгъ єѣ якъ найскорше и безъ великого труду та страты часу выучити ся вôдтакъ въ письмѣ якъ найменше робити похибокъ и о скôлько можна найвѣрнѣйше вôддавати въ письмѣ звуки рôднои мовы, настали и противники такого управильненя, котрымъ байдуже о то, чи народъ нашь буде скоро чи поволи просвѣчати ся, чи вôнъ скоро стане письменный, чи буде ще й сотки лѣтъ жити дальше въ темнотѣ, — лишь кобы борони Боже не змѣняти того, що хочь не потрѣбне и злишне, однакожь уживало ся многи̂ лѣта и стало ся звычаємъ. Розумни̂ люде змѣняють зли̂ звычаѣ на лѣпши̂. У насъ не такъ; у насъ єсть богато такихъ, котри̂ кажуть: „Нехай буде якъ бувало", хочь бы при тôмъ прийшло ся и загибати. Ту упертôсть и неприклонность для якого небудь поступу бачимо у насъ всюды, не лишь въ справѣ правописнôй. Але въ сѣй справѣ проявили ся они у насъ найборше и при помочи аґітаціѣ людей ворожихъ розвоєви нашои мовы и взагалѣ розвоєви нашого народу прибрали они такъ великй розмѣры, що подѣлили нашихъ людей на два таборы, котри̂ замѣсть брати ся до позитивнои роботы для добра народу, сварять ся и перечать ся изъ-за того, котра правопись лѣпша: чи давна т. зв. етімольоґічна, чи нова, управильнена або т. зв. фонетична.

Люде розумни̂ сказали бы такъ: Коли сяка або така правопись вôддає точно въ письмѣ звуки нашои мовы, коли єѣ можна легко выучити и не треба богато тратити часу на єѣ вывченє, то она добра, тожь учѣтъ нашихъ дѣтей въ школѣ тои правописи и держѣмъ ся єѣ всѣ. Але у насъ не такъ; у насъ мусить бути насамперѣдъ сварка и суперечка, треба робити всѣлякй пробы и переконувати людей, котри̂ неразъ не мають и понятя, що то правопись а противлять ся лишь длятого, що ихъ сей або той до того намавляє.

Котра изъ двохъ уживаныхъ у насъ правописей: старои, етімольоґічнои и новои, управильненои або фонетичнои, єсть лѣпша, можна побачити изъ тои пробы, яку зроблено на Буковинѣ. Щобы пôзнати докладно станъ правописнои науки рускои, подиктовано у всѣхъ (11) школахъ народныхъ серетского повѣту крôмъ двохъ, (зъ котрыхъ одна довшій часъ замкнена була, въ другôй же задля неприсутности учителя не могло то вôдбутись), всѣмъ тодѣ присутнымъ дѣтемъ всѣхъ вôддѣлôвъ 17 до 25, отже пересѣчно 20 слôвъ, въ присутности, отже пôдъ контролею дотычного учителя. Въ кождôй школѣ писали всѣ дѣти одинъ и той самъ диктатъ; задля порôвнаня писано и въ кôлькохъ школахъ однаковый диктатъ. Такимъ способомъ зôбралось 650 диктатôвъ списаныхъ дѣтьми, що ходять до школы 1 до 6 рокôвъ. При тôмъ не увзглядненно такихъ дѣтей 1. року шкôльного, що не вмѣли ще писати всѣхъ буквъ малыхъ. Зъ тыхъ 650 диктатôвъ писано 335 фонетичною, а 315 етімольоґічною правописею. Зъ тыхъ 335 диктатôвъ фонетичныхъ припадає 210 на ученикôвъ 1. року шкôльного (1. клясы), а решта (125 диктатôвъ) на ученикôвъ 2. до 5. року шкôльного, котри̂ однакъ уживають правописи фонетичнои також ледво одинъ рôкъ, бо передъ тымъ писали черезъ 1 до 4 лѣтъ етімольоґічно. Отже всѣ диктаты фонетични̂ списани̂ по однорôчнôй вправѣ въ сѣй правописи, наколи диктаты етімольоґічни̂ списани̂ по 2 до 5 лѣтнôй, отже пересѣчно трилѣтнôй вправѣ.

Справленє сихъ диктатôвъ, означеныхъ печаткою дотычнои школы й предложеныхъ ц. к. власти шкôльнôй, показало ось що:

Высше означени̂ 335 дѣтей, зъ котрыхъ двѣ третины є учениками 1. року шкôльного, що крôмъ науки въ читаню и писаню не побирали нѣякои властивои науки правописнои, а ледво яко тако малй буквы писати навчились, що по бôльшôй части нѣколи не писали после слуху, себго диктатôвъ, а вмѣли хиба переписувати зъ книжки або зъ таблицѣ: си̂ 335 дѣтей зробило по такôй недостаточнôй вправѣ въ правописи фонетичнôй всего на всего 359 похибокъ, при чôмъ треба завважати, що въ сихъ диктатахъ фонетичныхъ не пропущено нѣякои похибки. Найбôльшу часть похибокъ у диктатахъ фонетичныхъ становить властиве такимъ малымъ „писарямъ" пропущенє поодинокихъ буквъ; властивыхъ похибокъ после правилъ фонетичнои правописи дуже мало й обмежають ся, та й то лишь въ деякôй школѣ зъ вины учителя, на пропущеню буквы ь въ словахъ якъ: вôсь, кôнь, пень и т. п., що впрочôмъ и етімольоґічно булобъ похибкою; дальше ужито фальшиво букву ї, а то въ диктатахъ кôлькохъ ученикôвъ 2. до 5. року шкôльного, що навыкли по трохи до буквы ѣ. Ся похибка й 2 до 3 такй: панъ, рôк, димъ, вôн, паничь, хаты, пѣс, такій, але й малй, — се одиноки̂ остатки довголѣтнои муки етімольоґічнои у 2 до 3 ученикôвъ 2. до 5. року шкôльного по кôлькамѣсячнôмъ уживаню фонетики, при чôмъ пôднести треба й те, що симъ ученикамъ псувала неустанно етімольоґія книжокъ шкôльныхъ тыхъ кôлька недостаточныхъ, ба, навѣть фальшиво поданыхъ правилъ правописи фонетичнои. Але помимо всѣхъ тыхъ перепонъ, успѣхи правописнои науки фонетичнои по несповна однорôчнôмъ уживаню величезни̂ супротивъ етімольоґіѣ. О скôлько мусѣлибъ успѣхи фонетики пôднестись, наколибъ єѣ поддержано, черезъ

---

19)

Село Золоторобôвъ.

Хороша и правдива історія для школы и дому.

Зъ нѣмецкого. — Генриха Цшоккого.

(Дальше).

Але одно выходить зъ другого. Декотри̂ господарѣ прийшли самй зъ себе на ту гадку, що безъ давнѣйшихъ печей можна теперь обôйти ся; можна ставити менши̂, що не будуть пожирати тôлько дерева. Атже й Володко и панъ-отець мали въ своихъ хатахъ такй печѣ, котри̂ заразомъ були приладженй и до варепя. Въ мѣстѣ такожь всюды були такй самй. Давнѣйшій коршмарь Наливайко казавъ собѣ такожь таку саму поставити, щобы у него въ мѣска выглядало. Зъ того була и користь. Заощадженє дерево можна було продати и мати зъ него грошѣ. У кождого були теперь слова Володка на думцѣ: „Палити дерево, значить ся, палити грошѣ". Люде бояли ся лишь выдаткôвъ на переставлюванє та перероблюванє печей.

Але декотри̂ изъ тыхъ тайныхъ товаришѣвъ союза золоторобôвъ, на котрыхъ Володко все ще своєю повагою мавъ найбôльше вплыву, стали за єго намовою вже въ осени переробля-вати у себе печѣ, тымъ бôльше, що вôнъ декотрымъ изъ нихъ, котри̂ були менше заможнй, позичивъ на то трохи гроша. Зручный майстеръ зъ мѣста поробивъ имъ все дуже выгôдно и и просто. Треба було видѣти якъ сусѣды та сусѣдки изъ всѣхъ кôнцѣвъ села бѣгли дивити ся на ти̂ печѣ, якъ на яке чудо. Всѣ смѣяли ся, кпили собѣ зъ нихъ та казали, що они до нѣчого. Пôзнѣйше же, коли настала зима и цѣле село вкрыло ся снѣгомъ та ледомъ, дивували ся они не мало, що ти̂ маленькй печѣ, стоячи вôддалѣкъ вôдъ стѣнъ такъ тепло огрѣвали хату. Колижь опôсля на весну многи̂ изъ тыхъ господарѣвъ, що мали у себе нови̂ печѣ, продавали дерево, побачили й други̂, що то не зла рѣчь. Не було вже кому вступати ся за старыми печами и наконецъ хотѣвъ уже кождый мати у себе таке чудо не пѣчь. Декотри̂, що добре придивили ся, якъ то ставлять ся такй печѣ, ставили ихъ собѣ самй. На весну пôшовъ присяжный по хатахъ та казавъ: „Давайте грошѣ; треба платити проценты вôдъ довгу громадского; платѣть длятого чиншь вôдъ громадского ґрунту!"

Взявъ ся людей клопôтъ, коли прийшло ся не знати за що платити вôдъ разу по два золоти̂ або и бôльше. Одни̂ казали: „Бѣда бы взяла ти̂ довги громадски̂!" Други̂ побѣгли до Володка та кажуть єму: „Пане начальнику, вы вже, видко, позабули на свôй проєктъ; чому не кажете сплачувати довги громадски̂ деревомъ зъ лѣса? Зачнѣть же вже разъ робити ладъ!"

Володко лишь того чекавъ; коли вôдтакъ зôйшла ся громада, каже вôнъ: Якъ зачуваю, всѣ громадяне годять ся на то, щобы позбути ся довгôвъ. Та нѣхто не хоче брати на рôкъ о оденъ сяженъ менше дровъ. Колижь такъ, то пристаньте на пôвъ сяжня менше. Безъ пôвъ сяжня обôйдете ся при новыхъ порядкахъ лекше якъ безъ нѣчого. Коли будете брати що року замѣсть трохъ сяжнѣвъ лишь пôвтретя, доти, доки ажь не будемо мати въ лѣсѣ зновь досыть дерева, то сплатимо довгъ до двохъ або трохъ лѣтъ".

И теперь ще декотри̂ господарѣ були тому противни̂, але проєктъ таки перейшовъ. А коли высоке правительство краєве сей проєктъ не лишь удобрило, але ще й похвалило єго, розôйшла ся всюды чутка, що будуть лѣсъ рубати. Сходили ся купцѣ зъ далека и зъ близька купувати дерево. Въ присутности и пôдъ проводомъ старшого лѣсничого рубано найстарше дерево а декуды и молодше, де стояло за густо и щобы цѣна не була дуже низька; продавано єго черезъ два роки та зôбрано до двохъ лѣтъ шѣсть тысячѣвъ золотыхъ. Тыми грôшми не лишь сплачено довгъ громадскій але зъ нихъ лишила ся ще и значна сума на потребы громадски̂, котру можна було зложити на проценты.

Але Володко зробивъ такожь и такъ якъ

весь часъ науки всѣмъ потрѣбнымъ: вôдповѣдными книжками та докладною наукою.

Пригляньмось теперь диктатамъ етимольоґічнымъ. Якъ уже сказано було, єсть ихъ 315, а въ нихъ не менше якъ 4742 похибокъ, при чôмъ належить пôднести зъ натискомъ, що ся безлѣчь похибокъ не мѣстить всѣхъ блудôвъ, якѝ пôсля етимольоґіѣ теперѣшныхъ буковиньскихъ читанокъ рускихъ за похибки правописнѝ уважати належалобъ; бо тодѣ мусѣлобъ се перестрашаюче число подвоитись. Сѝ 4742 похибки то тôлько такѝ, що поробили ихъ въ користь фонетики ученики, котрѝ черезъ 2 до 5 лѣтъ, отже пересѣчно по найменше 3 роки вчились правописи етимольоґічнои, вправлялись въ нѣй; бо надивились, наслухались, написались и начитались єѣ.

Коли приглянемось похибкамъ въ етимольоґічныхъ диктатахъ, якѝ они, то найдемо, що всѣ они дотычать буквъ: ъ, ы, и, ѣ, і, й, ô, є та ь, отже якъ разъ того, що фонетики узнали за трудности непоборимѝ й рускôй мовѣ чужѝ та непотрѣбнѝ. Сѝ диктаты доказують ось що:

1) Букву ъ, котру найлекше навчитись писати правильно, пишуть дѣти дуже рѣдко на приналежнôмъ мѣсци, дуже часто опускають єѣ зовсѣмъ, а ще частѣйше вживають єѣ тамъ, де не треба. — 2) Букву ь вживають дѣти тôлько фонетично, по змягченыхъ спôвзвукахъ; натомѣсть не пишуть єѣ нѣколи етимольоґічно н. пр. кровь, за те подибати можна ь замѣсть ъ, н. пр. дымь. — 3. Буквы ы майже що й нема, бо замѣнено єѣ пôсля фонетичнои засады буквою и; кôлька ученикôвъ пише ы въ приложникахъ, але пише и: такый, сухый и т. п. — 4) Звукъ і наробивъ найбôльше лиха й не диво, бо на него напосѣлось ажь 7 знакôвъ. На найбôльшу увагу заслугує те, що майже кождый ученикъ вживає на звукъ і бôльше або менше консеквентно оденъ и тойже знакъ; оденъ пише все ѣ, другій й, третій ô, четвертый є ба навѣть й, однакъ найчастѣйше подибати можна фонетичне і.

Все те доказує ясно, якъ дуже управненѝ правила фонетичнои правописи, щобы: 1) непотрѣбне ъ зовсѣмъ опустити; знакъ ь писати тôлько по змягченыхъ спôвзвукахъ; 3) замѣнити ы черезъ и; 4) означати звукъ і буквою і, а ѣ по змягченыхъ спôвзвукахъ знакомъ ї лекшимъ до писаня.

Остаточный результатъ сеи правописнои пробы на Буковинѣ, про котру подаємо звѣстку пôсля „Буковины“, показавъ ось що: Коли роздѣлити тыхъ 359 похибокъ фонетичныхъ на 335 ученикôвъ то припаде на одного ученика пересѣчно о д н а похибка; колижь роздѣлити 4747 похибокъ етимольоґічныхъ на 315 ученикôвъ, то припаде пересѣчно на одного ученика п я т н а ц я т ь похибокъ. Колижь зважить ся наконець, що наука фонетичнои правописи вôдбувала ся лишь оденъ рôкъ а наука етимольоґічнои правописи пересѣчно три роки, то покаже ся, що дѣтемъ въ школѣ приходить с о р о к ъ и пять разôвъ труднѣйше выучитись старои, етимольоґічнои правописи, якъ новои улѣпшенои або т. зв. фонетичнои правописи. Зъ того видко найлѣпше, що значить теорія а практика.

Загальный станъ холеры.

Das österreichische Sanitätswesen, орґанъ найвысшои рады санітарнои, пише:

Вѣсти, якѝ дôйшли доси про появу и станъ холеры въ сѣмъ роцѣ, не лишають найменшого сумнѣву, що санітарне положенє для Австріѣ єсть симъ разомъ дуже поважне, поважнѣйше навѣть, якъ було въ тôмъ самôмъ часѣ минувшого року, та що треба робити всякѝ заходы, щобы спинити пошесть, єсли бы она мала бути до насъ занесена.

Коли въ першôй половинѣ серпня мин. року пошесть була обмежена що ино на всхôднѝ и пôвнôчно-всхôднѝ ґуберніѣ европейскои Россіѣ та ажь въ другôй половинѣ серпня вôйшла до Гамбурґа, а опôсля до Бельґіѣ и Нідерляндôвъ, до деякихъ мѣстъ портовыхъ Францїѣ та спорадично до Анґліѣ и Даніѣ, то сего року она все ще истнує въ Росіи, перенеслась зъ Францїѣ, де рôвножь перезимувала, до Италіѣ, а пôдъ конець липня появилась такожь въ Румуніи.

Въ Росіи, де она пôдчасъ зимы попустила що до своеи силы, розширилась теперь дальше на захôдъ, лютить ся зъ великою силою на Подôлю, розширилась сильно въ Бесарабіи и появилась въ мѣстахъ недалеко вôддаленыхъ вôдъ пôвнôчнои границѣ нашои державы, якъ въ Кіѣвѣ, Гроднѣ, Бѣлôмъ стоцѣ, такъ що Галичина и Буковина суть безпосередно загроженѝ.

Рôвножь поважну обаву выкликала цѣлкомъ певна вѣсть, що холера появилась въ Браилѣ въ Румуніи, бо пошесть може пôйти здовжь Дунаю.

Занесенє пошести зъ Франціи до Италіи и оживлена комунікація мѣжь Италією и Австрією грозить сего року великою небезпечностію полудневôй границѝ нашои державы, бо досвѣды зъ попередныхъ лѣтъ що до ходу пошести велять не легковажити того факту.

Єсли вже самъ рôдъ появы пошести, котра перекидає ся и появляє ся въ що-разъ новыхъ мѣсцевостяхъ, неразъ мовь безъ найменшои причины — єсть некончє добрымъ симптомомъ, то та непевнôсть, ще й задля того збôльшає ся, що въ заграничныхъ державахъ случаѣ недуги розпôзнають ся неразъ дуже пôзно яко дѣйстна холера, а якъ найдовше затаюють ся пôдъ назвою „пôдозрѣный случай“. Черезъ то годѣ знати, якъ далеко розширилась пошесть, и дуже легко можна переувеличити станъ недуги, анѣжь она єсть въ дѣйстности.

До тои небезпечности, яка грозить зъ за границѣ, прилучає ся ще й се, що холера появилась, вправдѣ спорадично, въ поодинокихъ комітатахъ Угорщины понадъ горѣшнымъ порѣчемъ Тисы и єѣ притокъ, та що сконстатовано кôлька случаѣвъ холеры мѣжь робôтниками, занятыми при будовѣ зелѣзницѣ Сиготъ-Вороненка-Станіславôвъ надъ угорскою границею. Поодинокѝ робôтники перейшли зъ Угорщины до повѣта надвôрняньского, и грозить небезпечнôсть, що пошесть розширить ся мѣжь робôтниками будовы зелѣзницѣ по галицкôй сторонѣ“.

Переглядъ політичный.

Міністерство торговлѣ выдало розпоряджене до всѣхъ зарядôвъ зелѣзниць, щобы они зъ причины небезпечности холеры завели на зелѣзныцяхъ всякѝ мѣры осторожности, контролювали рухъ особовый та держали пôдъ рукою прилады и средства десінфекційнѝ.

Міністеръ просвѣты дръ Ґавчь выѣхавъ оногды до Зальцбурґа.

„Бирж. Вѣдом.“ доносять, що якъ правительство россійске такъ и нѣмецке лагодять теперь основы до маючихъ въ осени розпочати ся переговорôвъ торговельныхъ. Перше засѣданє дотычнои конференціѣ має розпочати ся вже дня 1 жовтня.

Студента Гіяцинтова, що хотѣвъ свого часу убити Побѣдоносцева, признано слабымъ на умѣ и вôддано до дому божевôльныхъ.

Бувша королева сербска Наталія має дня 16 с. м. приѣхати до Вѣдня и перебуде тамъ оденъ день а вôдтакъ поѣде просто до Бѣлграду.

Новинки.

Львôвъ дня 14 серпня.

— **Товариство взаимныхъ обезпеченъ „Днѣстеръ“** оповѣщує: Вôдъ 1 до 10 серпня с. р. прибуло въ

казавъ лѣсничій та высоке правительство. Щобы завести въ лѣсѣ добру господарку, бо то бувъ найбôльшій маєтокъ громады, спровадили землемѣра. Той розмѣривъ лѣсъ и знявъ зъ него мапу. Лѣсничій обôйшовъ лѣсъ та розглянувъ ся въ нѣмъ а вôдтакъ подѣливъ єго на пайки або зрубы и написавъ въ мапѣ, котрый зрубъ можна що року рубати. Тымъ способомъ забезпечила ся громада на трипять и на сто лѣтъ. Старшій лѣсничій написавъ для старшины громадскои поученє, що мають робити що року при рубаню и при засаджуваню молодника а старшина громадска выписала знову правила для громады, въ котрыхъ, якъ въ якôмъ законѣ, було сказано якъ на будуче треба поступати при рубаню та при роздѣлюваню дерева опалового та будôвельного, якъ має ся именувати побережникôвъ та якѝ кары накладати за шкоду въ лѣсѣ и т. д., щобы все дѣяло ся безсторонно и зъ хôсномъ для цѣлои громады.

Такій ладъ показавъ ся дуже добрый. Коли опôсля показало ся, що въ якôмсь зрубѣ було за мало дерева, то покривано то, чого не ставало надвышкою зъ другого зруба. Побережники дôставали лѣпшу платню, щобы день и нôчь пильнували лѣса та ловили злодѣѣвъ. Що два роки обходила старшина громадска, побережники, польовѝ, властителѣ ґрунтôвъ и т. д., старѝ и дѣти всѣ границѣ лѣса та межѣ пôль и сѣножатей, та оглядали ихъ и вытичували. Тымъ способомъ не приходило до спорôвъ та процесôвъ о межѣ, котрѝ давнѣйше звычайно выходили зъ того, що межѣ и границѣ були дуже запущенѝ.

26. **Въ селѣ все ще богато нужды.**

Цѣлый край не мôгъ ажь надивувати ся Золотоношцямъ, бо добробытъ людей стававъ очевидячки що разъ бôльшій. Не лишь що село не мало нѣякихъ довгôвъ, але й поодинокѝ господарѣ, що сидѣли давнѣйше по уха въ довгахъ сплачували поволи выпозиченѝ малѝ капітали. Кождый въ мѣстѣ, що мавъ грошѣ на позычку, позычавъ найраднѣйше Золотонощцямъ, бо знавъ, що старшина громадска була при оцѣнцѣ заставу дуже совѣстна и знала на волосъ докладно, кôлько на чиѣмъ ґрунтѣ довгу. Не такъ було въ другихъ громадахъ и длятого Золотонощцѣ мали всюды першенство и повагу. А коли часомъ явивъ ся деякій дѣдъ и сказавъ, що вôнъ изъ Золотоношѣ, то люде казали: „Фе! а тобѣ не встыдно жебрати, коли ты изъ Золотоношѣ?“ Всѣ, бачите, думали, що въ Золотоноши нема анѣ одного жебрака.

Очевидно всѣ ошибали ся, бо въ сѣмъ розцвитаючôмъ ся селѣ було ще споро людей зъ давного накорѣнку. Тамъ жило ще кôлька зледащѣлыхъ родинъ, котрыхъ годѣ було поправити, хочь бы панъ-отець не знати якъ до нихъ промавлявъ, хочь бы имъ старшина громадска не знати якъ грозила. То були люде, котрѝ волѣли дармувати та млѣти зъ голоду и жебрати, якъ въ потѣ чола працювати на гôркій кусень хлѣба. То були люде, що навѣть своихъ дѣтей приучували жебрати та красти и вечеромъ били ихъ, коли они не принесли нѣчого. То були люде, що кождый крейцарикъ, котрый заробили або дôстали за бодапрости, несли заразъ до коршмы за горѣвку. Не було навѣть надѣѣ, щобы тѝ люде разъ вже вымерли; противно, ихъ ставало що разъ бôльше, чимъ бôльше зраставъ добробытъ въ Золотоноши. Они побирали ся мѣжь собою и приводили дѣтей на свѣтъ та не журили ся тымъ, чимъ будуть самѝ жити та годувати дѣтей. Тотѝ голодранцѣ казали: „Громада має фондъ на бѣдныхъ; то нашь, она мусить насъ живити, чи хоче, чи нѣ. Прецѣ не смѣє насъ выгнати зъ села або заморити голодомъ“.

Панъ-отцеви Родевичеви було то дуже прикро, коли вôнъ чувъ таку зухвалу бесѣду тои безвстыднои голоты и вôнъ неразъ казавъ до старшины: „Робѣть вы, що хочете: доки ще буде въ селѣ такій примѣръ лѣни та ледащости, доки буде той розсадникъ всего злого, то громада не доробить ся нѣчого, бо що честнѝ господарѣ придбають, то зъѣдять дармоѣды. Черезъ такихъ людей зменшає ся майно громадске и они ще другихъ людей доводять до злого“.

Старшина громадска видѣла то такъ само добре, якъ и панъ-отець. Але якъ тутъ позбути

товариствѣ взаимныхъ обезпеченъ „Днѣстеръ“ новыхъ 412 полісъ на суму 255.574 злр. обезпеченои вартости,— разомъ отже зъ попередными обезпечено въ товариствѣ „Днѣстеръ“ до дня 10 серпня включно вартôсть 5,192.580 злр. в. а. въ 7.049 полісахъ. Всѣ шкоды разомъ зъ новозголошеными, держать ся заедно на высотѣ 12% вôдъ побранои за той часъ преміѣ“.

— **Въ справѣ руского товариства ґімнастичного „Соколъ“** одержавъ п. В. Лаврôвскій слѣдуюче письмо вôдъ ц. к. Дирекціѣ поліціѣ у Львовѣ до ч. 21.764: „До пановъ основателѣвъ Товариства „Соколъ“ до рукъ Пана Володимира Лавровского у Львовѣ ул. вôрменьска ч. 2. — Высоке ц. к. Міністерство справъ внутрѣшныхъ рескриптомъ зъ дня 26 липня 1893 ч. 18.026 ознайми́ло, що не заказує основаня Товариства ґімнастичного „Соколъ“ и Союза сокôльныхъ товариствъ ґімнастичныхъ „Соколъ“ въ Галичинѣ въ мѣсцемъ пробуваня въ Львовѣ пôсля долученыхъ статутôвъ. О тôмъ повѣдомляє ся Пановъ Основателѣвъ въ слѣдствѣ рескрипта Высокого ц. к. Намѣстництва зъ дня 3 серпня 1893 ч. 62.583 зъ увагою, що о скôлько поодинокі галузи товариства и союза пôдлягають особнымъ приписамъ, тѝ повинні бути захованî, дальше, що заснованє філій згаданого товариства должно бути донесене по мысли §. 10 закона зъ дня 15 падолиста 1867 ч. 134 Д. з. з. до вѣдомости приналежнои власти краєвои и що до удержаня прапора и уживаня его пова льокалями Товариства потрѣбне єсть призволенє власти. Львôвъ дня 10 серпня 1893. — *Korzeniowski m. p.*“ — П. Лаврôвскій запрашає всѣхъ ґімнастикôвъ рускихъ, щобы громадно вписували ся въ члены товариства. Удѣляє всякихъ поясненъ въ справѣ введеня въ житє Товариства. Можна его що день найти на „Бесѣдѣ“ и въ „Народнôй Торговли“.

— **Нове нещастє — повѣнь** впала знову на нашъ край. Зô всѣхъ сторôнъ Галичины приходять невôдрадні вѣсти. Зъ Загôря писали дня 11 с. м. таке: Въ наслѣдокъ зливы попсувавъ ся шляхъ зелѣзницѣ такъ, що поѣзды межи Загôремъ, Сянокомъ и Угорщиною перестали ѣздити. Рѣки Сянъ и Ослава вылили та забрали богато збôжа зъ собою. Всюды, де глянути, вода. Ліяіѣ телеґрафічні пôрванî. Подорожні, що ѣхали до Сянока, Риманова, Ивонича и Ясла, застрягли въ цѣлымъ поѣздомъ въ Загôрю. Видъ залитыхъ пôль вôдъ Перемышля до Хирова и Загôря справдѣ страшный. Пополудни впавъ ще й градъ и знѣвечивъ все, що еще остало ся. — Зъ Загôря дня 12 с. м. доносили дальше: Комунікація перервана. Шляхъ зелѣзничій въ Беску и Заршинѣ пôдъ водою, зелѣзні мосты въ Мокрôмъ и Щавнôмъ зôрванî. Ослава и Сянъ несуть хаты, трупы людскі та звѣрячі, колыски и всякій добутокъ. — Зъ Нового Торгу телеґрафували дня 12 с. м. Въ нашихъ сторонахъ вôдъ трехъ днѣвъ злива; всѣ потоки гôрскі и Дунаєць прибули пôдъ Коростенкомъ. Три мосты зôрванî. Поля Маньовы, Дубна, Острôвска залитî зовсѣмъ. Комунікація дуже трудна. — Зô Стрыя прийшла дня 12 ще така вѣдомôсть: Одинацять сѣлъ по лѣвôмъ березѣ Стрыя стоить пôдъ водою. Тысячѣ кôпъ збôжа поплыли зъ водою. Мôстъ зелѣзницѣ и бôльша часть мѣста Стрыя залита. — Зъ Перемышля писали дня 12 с. м. по полудни: Сянъ прибувъ о 3 м. 70 цтм. Мосты загроженî. Вода все ще прибуває. — Пôзнѣйше того самого дня прийшла вѣсть, що мосты въ околици и гаты позрыванî; а великій мôстъ для пѣшихъ въ Перемышли замкнено. Въ ночи усунувъ ся гостинець разомъ зô стовпами телеґрафічными коло стражницѣ пожарнои. О годинѣ 8 вечеромъ того дня (въ суботу) вода въ Сянѣ сягала 4 метры 35 стм. понадъ звычайный станъ. Передмѣстє Засанє и Гарбарѣ пôдъ водою. Вода сягає вже пôдъ мôстъ зелѣзницѣ. Піоніры войскові ратують зъ воды добро людске. — О 11 год. вечеромъ въ суботу вода сягала 5 метрôвъ понадъ звычайный станъ, зôрвала мôстъ для перехожихъ, забрала два будынки купельні, а въ Островѣ зъ пôль п. Возняковского пôрвала звышъ 400 кôпъ збôжа въ снопахъ. Плывальню войскову выратували піоніры, за то затопило ся кôлькадесять фурґонôвъ войсковыхъ. Пôдъ водою було также передмѣстє Вовче, Болонє и Перекопанє. Вишня и Сянъ залили также цѣлу околицю вôдъ Медики ажь до Хоросницѣ. Вчера въ полудне почала вода опадати. — Подôбні вѣсти приходять и зъ инишихъ сторонъ. Всюды однаково описують се нещастє, а серце болить, слухаючи про те все.

— **Нова зелѣзниця льокальна.** Міністерство торговлѣ дозволило послови до рады державнои ґр. Львови Пининьскому въ спôлцѣ зъ ґр. Щаст. Ковєбродскимъ, ґр. Вячеславомъ и Мих. Баворовскими. Ив. Вівієномъ и дромъ Розенштокомъ на переведенє передвступныхъ робôтъ для выбудованя зелѣзницѣ льокальнои о нормальнôмъ шляху зô стаціѣ Борки великі при зелѣзници державнôй Красне-Пôдволочиска черезъ Ходачкôвъ, Скалатъ, Криве, Зарубницѣ и Грималôвъ. Концесія важна 6 мѣсяцѣвъ.

— **Холера.** Въ пятницю 11 с. м. померъ выказаный уже робôтникъ въ Делятинѣ, а захорувавъ вôйтъ въ Яблоници и зарôбниця въ Подлѣсновѣ. Въ Белзци вмеръ оденъ господарь на холеру.

— **Нотарь п. Илярій Савчиньскій** зложивъ приписану присягу службову и дня 18 с. м. зачне урядувати въ Жидачевѣ.

— **Збôльшенє ґарнізону.** Въ осени с. р. має прибути на Буковину полкъ артилеріѣ зъ Галичины. Одна батерія прибуде до Черновець заразъ по войсковыхъ маневрахъ по Галичинѣ.

— **Завѣщанє барона Жигмонта Ромашкана.** Померші́й бар Ромашканъ такъ розпорядивъ своимъ маєткомъ: 1) Маєтнôсть Угерско зъ прилеглостями, въ стрыйскôмъ повѣтѣ, записана бар. Фр. Ромашканови, братаничеви покôйного, 2) маєтнôсть Остапє въ прилеглостями, въ повѣтѣ скалатскôмъ, Вяч. Залєскому, сынови міністра, 3) одинъ 2 поверховôй дôмъ у Львовѣ до спôльного подѣлу межь обохъ згаданыхъ наслѣдникôвъ, 4) цегольню „Штілерôвку“ у Львовѣ, въ однôй половинѣ Йос Рудницкому, выхованцеви и управителеви маєтностей покôйного, въ другôй половинѣ Фр. Зандлереви, камердинерови. 5) Села Ляшки и Сороки въ львôвскôмъ повѣтѣ, мають бути проданî для зреалізованя такихъ леґатôвъ: Для заведеня сиротъ им. Торосєвича 6000 зр. для бѣднои шкôльнои молодежи въ маєтностяхъ покôйного: Угерско, Добряновы, Вовня, Остапє Ляшки и Сороки 6000 зр.; для церковь у всѣхъ згаданыхъ селахъ 6000 зр.; для кп. Антовичѣвныхъ три придані по 5000 зр.; для мѣста Стрыя на упорядкованє площѣ Ромашкана 1000 зр.; для лат. костела въ Стрыю 1000 зр.; на дожизненні ренты для Якова Ромашкана и инишихъ дальшихъ своякôвъ высше 500 зр. рôчно; крôмъ того для служачихъ въ маєтностяхъ покôйного бôльше якъ 25.000 зр. и много инишихъ леґатôвъ.

— **Фата морґана въ Татрахъ.** Зъ Закопаного доносять, що тамъ дня 9 с. м. пôдчасъ хвилевого дощу показавъ ся надъ горами образъ горы немовь нарисованый на тлѣ каплинъ падаючого дощу. Се зъявище тревало разъ кôлькадесять секундъ, а по кôлькохъ хвиляхъ знову повторило ся. Кажуть, що то вôдбивъ ся такъ у воздусѣ видъ горы Криваня, вôддаленого вôдъ Закопаного звышъ пôвтора милѣ.

— **Пожаръ маґазину пороху.** Пôсля вѣстей зъ Лондону, выбухъ страшный огонь въ правительственнôмъ маґазинѣ пороху коло Кантону въ Хинѣ. Огонь мавъ знищити звышъ 1000 домôвъ, а притôмъ мало згинути звышъ 5000 осôбъ. Причиною огню була неувага воякôвъ. Чотири села спопелѣли.

— **Зменшенє числа уродинъ.** Американьскій журналъ The Forum помѣстивъ розвѣдку, котра доказує, що число уродинъ въ цивілізованыхъ краяхъ постôйно зменшає ся. Особливо дає ся то замѣтити въ Сполученыхъ Державахъ. Єсли возьмемо два роки 1880 и 1890 то на тысячь мешканцѣвъ було уродинъ: въ Сполученыхъ Державахъ 36·0 взглядно 30·7, въ Анґліѣ и Уельсѣ 34·2 и 30·2 въ Шкотіи 33·6 и 30·3, въ Ирляндіи 24·7 и 22·3 у Франціи 24·5 и 21·8, въ Бельґіи 31·1 и 28.7 въ Нѣмеччинѣ 37·6 и 35·7, въ Австріи 38·0 и 36.7, въ Швайцаріи 29·6 и 26·6, въ Даніи 31·8 и 30·0, въ Норвеґіи 30·7 и 30·0 та въ Голяндіи 3·5 и 32·9.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Бѣлградъ 14 серпня. Скупштина ухвалила завести монополь нафты, сѣрничкôвъ и оковиты. Мін. Докичь занедужавъ на ново.

Амстердамъ 14 серпня. Зъ причины заказу радою громадскою празника, прийшло до великихъ розрухôвъ, пôдчасъ котрыхъ поліція и войско, що робили порядокъ, стрѣляли до людей и богато поранили.

Шпандава 14 серпня. Якійсь робôтникъ зъ Кіль приславъ тутешнôй поліціи пачку, въ котрôй була пекольна машина. Пôдчасъ отвираня пачки наставъ выбухъ, але нѣкому не стало ся нѣчого. Робôтника, що приславъ тоту пачку арештовано.

За редакцію вôдповѣдає **Адамъ Креховецкій.**

ся тыхъ дѣдоводôвъ та дармоѣдôвъ? То була не легка рѣчь. — Въ селѣ бувъ вправдѣ нѣбы якійсь дôмъ убогихъ, що то его называли шпиталемъ, але вôнъ бувъ за малый на всѣхъ тыхъ дѣдôвъ. Въ нѣмъ не богато помѣстило ся, а вôдтакъ якось и нѣяково було пхати до него людей. Панъ-отецъ заходивъ часто до того шпиталю та думавъ, що тыхъ людей поправить, але надармо думавъ. Тамъ жили нужденно и старі и молоді, и мужчины и жѣнки, всѣ разомъ, бо не мали таки нѣякого притулку. Панъ-отецъ каже неразъ бувало, що то правдива нора душегубцѣвъ, бо тамъ мусѣли малі дѣти слухати вôдъ старшихъ дуже поганыхъ рѣчей та не на одну погань дивити ся. Ґрунтъ, що належавъ до шпиталю, бувъ завсѣгды якъ найгôрше оброблены́й, а Володко мавъ не мало труду, щобы бодай поверховно удержати въ шпиталю якій такій порядокъ, а хочь и якъ неразъ придумувавъ, щобы ту збиранину, ту ледащу голоту якось переробити, то все таки не мôгъ нѣчого придумати и вже думавъ, що того лиха годѣ буде позбути ся.

За то панъ-отецъ не мавъ спокою и не хотѣвъ на то дивити ся, щобы въ громадѣ ширила ся неморальнôсть. А бувъ то розумный чоловѣчокъ, котрый не мѣшавъ ся впростъ до справъ громадскихъ, бо щобы хосенно мôгъ дѣлати, хотѣвъ зъ кождымъ въ селѣ жити въ згодѣ и дружбѣ. Инодѣ пôддасть добру раду, пôддасть якусь добру гадку, и тѣшить ся, коли сей або той изъ старшины громадскои єѣ пôдхопить. Навѣть и не покаже по собѣ, що то вôдъ него вышло, лишь ще вôддасть честь старшинѣ за то, що то нѣбы она выдумала щось такъ доброго. Старшинѣ подобаєсь то и она тымъ раднѣйше держить ся того. Панъ-отецъ Родевичь думає собѣ такъ: Треба, щобы старшина громадска мала въ громадѣ якъ найбôльшу повагу, а то бы шкодило єѣ повазѣ, колибъ люде казали, що священикъ єѣ за нôсъ водить и що она то робить, що вôнъ каже. Такъ не повинно бути.

Такимъ способомъ дѣлавъ сей мудрый чоловѣкъ тихцемъ безъ власнои славы, а дѣлавъ бôльше, якъ то могли змѣркувати та повѣрити хочь бы й тѝ самі, на котрыхъ вôнъ вплывавъ. А хочь и не все такъ дѣяло ся, якъ бы вôнъ того бажавъ, то его то не зражало и вôнъ нѣколи не вôдтягавъ ся вôдъ доброго дѣла. Вôнъ бувъ, бачите, чоловѣкъ скромный и мавъ то переконанє, що Богъ давъ розумъ и другимъ людемъ, та що они въ многихъ рѣчахъ мають може бôльше досвѣду и знаня якъ вôнъ. Все, що було пожиточне, вôнъ дуже выхвалювавъ; то додавало охоты и радости. Колижь въ чôмъ показало ся, що то було зле, то вôнъ звинявъ и оправдувавъ похибку, а то знову людей потѣшало и додавало силъ тымъ, що тымъ журили ся.

(Дальше буде).

КОНТОРА ВЫМѢНЫ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

купуе и спродае

ВСЯКÎ ЕФЕКТЫ И МОНЕТЫ

по курсѣ деннôмъ найдокладнѣйшôмъ, не числячи жадпои провізіи.

Яко добру и певну льокацію поручае:

4½% листы гіпотечнû.	4% пожичку пропінацiйну галицку.
5% листы гіпотечнû преміованû.	5% „ „ буковиньску.
5% листы гіпотечнû безъ премiи.	4½% пожичку угорскои желѣзнои дороги державнои.
4½% листы Тов. кредитового земс.	4½% пожичку пропінацiйну угорску.
4½% листы Банку краевого.	
4½% пожичку краеву галицку.	

4% угорскû Облигаціи индемнизацiйнû,

котрû то паперы контора вымѣны Банку гіпотечного всегда купуе и продае по цѣнахъ найкорыстнѣйшихъ.

Увага: Конторъ вымѣны Банку гіпотечного приймае вôдъ Вп. купуючихъ всякû вильосованû, а вже платнû мѣсцевû паперы цѣннû, якъ такожъ купоны за готôвку, безъ всѣлякои провізіи, а противко замѣсцевû лишень за ôдтрученьемъ коштôвъ.

До ефектôвъ, у котрыхъ вычерпали ся купоны, доставляе новыхъ аркушѣвъ купоновыхъ, за зворотомъ коштôвъ, котрû самъ поносить. 60

С. Спітцеръ у Вѣдни

поручае

Товары камѣннû и шамотовû.

Плыты бѣлû и кольоровû. — Насады коминковû. Комплетнû уряджения для стаенъ и оборъ.

На жадане высылаемо катальоґи

заступники для **Галичины** и **Буковины**

Гамель и Файґель

у ЛЬВОВѢ, улиця Коперніка число 21.

СТАРУ житнѣвку, старку, ратафію, розолісы, лікеры, румы и т. п.

поручае

ц. к. упр. Рафінерія спірітусу, Фабрика руму, лікерôвъ и оцту

ЮЛІЯ МІКОЛЯША

у Львовѣ.

Складъ для мѣста Львова

ул. Коперніка ч. 9. 23

Косы зъ маркою сѣчкарня

зъ англійскои срѣбнои стали

посылае громадамъ и поодинокимъ господарямъ въ довôльнôй довготѣ **пôдъ ґваранцією** за кожду штуку. Єсли коса не буде такъ добре косити, якъ я обѣцюю, то перемѣнюю косу 5—6 разôвъ.

Одинокій складъ фабричный для Австро-Угорщины

Л. І. ПАТРАХЪ въ СТРЫЮ

въ Галичинѣ

Тотû косы суть свѣтовои славы задля своеи легкости подвôйного гарту, легкого замаху и вытрималости въ кошеню. Ковальце выдержуе кôлька днѣвъ. За одноразовымъ наостренемъ можь косити 120 до 150 крокôвъ, навѣть найтвердшу гôрску траву.

Довг.:	62	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115	120 цтм.
Цѣна:	1·00	1·05	1·10	1·20	1·30	1·40	1·50	1·60	1·70	1·80	1.90	2·00	2·20 зр. ав.

Мармировый камѣнь до остреня косы.

Довгота стм.	18	21	22	25	въ конци звычайнû брусики мармор.
Цѣна за штуку кр.	30	35	38	40	16 кр.

Посылка найблившою почтою лише за готôвку або послѣплатою.

Осторога передъ фалшôвниками. Правдивû Патраха косы суть лише тотû, котрû мають марку охоронну сѣчкарня (докладну пôсля повысшого взôрця) якъ такожъ выбиту фірму L. J. Patrach.

Вôдбирати можь лишь впростъ вôдъ **Л. І. Патраха въ Стрыю** (Галичина).

Вôдъ 10 кожда одинацята даромъ и одинъ камѣнь 1

Бюро оголошень и дневникôвъ

приймае

ОГОЛОШЕНЯ

до всѣхъ дневникôвъ

по цѣнахъ оригінальныхъ.

До

Народнои Часописи, Ґазеты Львôвскои и „Przegląd-у"

може лише се бюро анонсы приймати.

С. Кельсенъ у Вѣдни

поручае

Кльосеты зъ переплывомъ воды и безъ того. — Руры клосетовû. — Каналовû насады зъ патентовымъ замкненемъ. — Збôрники на воду. — Комплетнû уряджения купелевû. — Вентіляторы. — Приборы до водотягôвъ, якъ такожь руры лянû и кованû. — Помпы, фонтаны и и всякû арматуры.

Заступники дла ГАЛИЧИНЫ и БУКОВИНЫ

Львôвъ ГАМЕЛЬ и ФАЙГЕЛЬ Коперніка 21.

На жадане высылае ся катальоґи.

Поручае ся 9

торговлю винъ ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львовѣ.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.